Vjera i njen značaj

Osobe sa iskrenom vjerom u Boga, sa srcima punim ljubavi i aška, sa sviješću i uzbuđenjem, izvršavati će sve svoje dužnosti iskreno, sa zadovoljstvom i bez umora. Kod njih nema ni u nakani ni u nijetu pritvornosti i samopokazivanja. Oni rade samo u ime Boga i ni od koga ne očekuju nagradu osim od Uzvišenog. Uzvišeni Bog ljude iskušava da bi se pokazalo ko je veći dobročinitelj. Hazreti Sadik je kazao: "Namjera Božija ovdje nije mnogo činjenja djela već ispravnost djela (Bog Uzvišeni ne gleda previše na djelo već gleda na ispravnost djela) a izvor ispravnog (dobrog) djela je strah od Boga i ispravna i lijepa (valjana) misao." Potom je kazao:"Očuvanje čistoće nijeta u djelovanju je teže od očuvanja samog dobrog djela. Iskreno učinjeno djelo je samo ono za koje se ni od koga ne očekuje zahvala ni pohvala osim od Uzvišenog Gospodara."[1] Jedan od najuzvišenih rezultata djelovanja stvarnog imana jeste kontrolisanje neukrotivih nagona i potpuno ovladavanje nad svojim nezakonitim porivima i strastima. Ondje gdje brana razuma, znanja i savjesti (svijesti) biva probijena – koja nema snage otpora na žestokim udarcima nagona – nastupa iman i iskreno vjerovanje u Boga, te se cijelom svojom snagom suprotstavlja pobješnjelim nagonima i čuva svog posjednika od upadanja u moralnu provaliju. A ovo se očigledno vidi iz prenesenih predaja gdje se predstavljaju kao znakovi vjernika. Ebu Džafer je kazao:"Mu'min je onaj koji kada bude zadovoljan, njegovo zadovoljstvo ga ne uvodi u grijeh i loša djela, kada se srdi, njegova srđba ga ne izvodi iz istinitog govora, kada postaje moćan, njegovo posjedovanje moći ne izvodi ga iz granica pravde i pravičnosti tako da otima ono što mu ne pripada." (Nije zadovoljan da bude zaprljan grijehom i lošim djelima, za vrijeme srdžbe i bijesa ne prelazi Božije grnaicu, a u danima kada ojača ne krši grnaice i ne djeluje suprotno pravdi i istini).[2]

U ovome hadisu se spominju tri vrste nagona od kojih je svaki čovjeku potencijalni rub provalije, i zato islam posebnu pažnju obraća na njih. Koliko li je samo osoba koje su na osnovu slijeđenja jednog od ovih nefsanskih prohtjeva upali u veliki grijeh i zločin, a ponekada u neljudske aktivnosti. Ali ljudi sa imanom, u ovim osjetljivim trenutcima sa istupanjem duhovne sile naprijed, mogu se uzdržati i sačuvati od upadanja u veliki grijeh. Hazreti Ali je u jednoj opširnoj predaji obrazložio znakove mu'mina: "Mu'min na položaju suca ne prekoračuje granice

i u onome što poznaje ne izlazi iz okvira pravde. Vjera u Boga mu je toliko ojačala volju kao da mu je duša od tvrdog kamena. Pokrivač i imanski stid upokorili su njegovu strast i zatvorili mu put nepokornosti i nasrtanja. Njegova ljubav i srčanost ovladali su njegovom zavišću. On nikome ne zavidi, osobine poput opraštanja i moralno tolerisanje su u njemu ugušili osjećaj osvetoljubivosti i zlonamjernosti."[3]

Hazreti Ali u ovih nekoliko rečenica, nakon ukazivanja na čvrsti duh, čelične volje i nepokolebljivosti vjernika u Boga (Bogu pokornih), dalje kaže: Stravstveni poriv, zavidnost i osvetoljubivost upokoreni su u nutrinama mu'mina, a snaga vjere spriječava pretjerivanje i nasrtanje ovih vatrenih i opasnih nagona. Hazreti Sadik, a.s., je kazao: "Tri vrste ljudi će na Sudnjem danu do kraja suđenja biti najbliži Uzvišenom Bogu. Prvo moćnik koji u vrijeme srdžbe i rasplamsanosti ne čini nepravdu ka potčinjenom. Drugo čovjek koji u presuđivanju između dvije osobe ne načine ni najmanji prekršaj niti pređu granicu pravednosti. Treće čovjek koji uvijek govori istinu bilo za sebe ili protiv sebe."[4] U ovom hadisu hazreti Sadik je dominaciju imana nad nefsanskim prohtjevima u sva tri ova slučaja ovako opisao: Časni Poslanik je o mu'minima izrekao sljedeće atribute: Mu'min je pod Božijom zaštitom i čuvanjem. S Božijim blagoslovom on je uvijek u okrilju Božije pomoći. On ne nastupa prema svojim neprijateljima iz osobnog neprijateljstva; a u pogledu prijatelja, zbog osobnog prijateljstva, ne upada u grijehe. On nije nasilnik i nepravednik, zbog prijateljstva ne čini nepravdu kako bi prihvatio neistinu prijatelja i nije pod uticajem neprijateljstva da odbaci neprijateljevu istinu.[5] Vjernici u Boga zbiljski su slobodni ljudi. Nefsanske želje, osjećaji ljubavi i mržnje, ne mogu ih skrenuti s puta istine i dobročinstva pa da se upute na teren griješenja i grješnika.

Druga odlika vjerovanja u Boga jeste smiraj i spokoj duše. Istinski obožavaoci Boga osim što, u ozračju snage i imana, mogu obuzdati svoje nefsanske i nagonske želje, oni snagom imana – u slučaju iznenadnog napada neizdrživih životnih nevolja – mogu sačuvati svoju ličnost i ne upasti u paniku i očaj. Prirodni događaji i nesreće poput smrti, bolesti, zemljotresa, oluja, s jedne strane, i neuspjesi i mnogi životni porazi, s druge strane, neprestano opkoljavaju čovjeka i svi slojevi ljudi stalno pate zbog nesreća i raznih patnji. Kako god ljudska civilizacija napredovala i koliko god se uvećavale životne ljepote, i koliko god prirodne nauke isticale i nudile nove užitke, na koncu se uvidi da su se u istom omjeru povećale i životne teškoće. Pohlepa i gramzivost se pokreću, ljubav prema imetku i položaju se uzburkava, želje postaju veće, uvećava se traganje za užicima i umnožavaju prohtjevi duše. Zasigurno u ovakvim uslovima uvečavaju se nezadovoljstva, duševni lomovi i povećavaju se zabrinutosti. Brige, stresovi i duševne patnje zahvatili su mnoge ljude savremene civilzacije. Oni obuzimaju i žene i muškarce i dokidaju im duševni mir i spokoj. Neki, da bi zaspali koji sat koriste razne

medikamente i uspavljujuće tablet, a na javi se konstantno bore sa nezadovoljstvom i unutrašnjim patnjama.

A neki pak da bi sebe makar na čas zaboravili i da bi se makar na malo oslobodili brige, umjesto da sklonište traže od Boga, oni pribježište nalaze u alkoholu i drogama, te na taj način režu korijen svoga zdravlja i sreće. Neki, pod neprestanim duševnim pritiscima i nutarnjim brigama, postupno gube otpornost i na koncu završavaju ili kao psihički bolesnici, te ostatak života provedu u kojekavim duševnim lječilištima. Neki su toliko stiješnjeni u ćorsokaku duševnih pritisaka da na kraju gube kontrolu i vrše samoubistvo kako bi se spasili od briga i nezadovoljstava i na taj način se spasili iz snažnih kandži rastrojenosti i zabrinjavajućih misli. Neki učenjaci psihologije napisali su knjige o borbi protiv opasnih bolesti briga, te putem autosugestija i raščlanjivanja psiholoških kompleksa pokušavaju pomoći bolesnicima. Bez sumnje, ovom metodom je napravljen značajan posao i došlo se do vrijednih zaključaka, ali sa punim žaljenjem treba priznati da su sveukupni rezultati liječenja pacijenata na ovaj način izuzetno slabašni i opskurni, pa se broj ovakvih pacijenata svakodnevno povećava. U osnovi osobe koje plivaju u psihičkoj rastrojenosti i brigama nisu u poziciji da čitaju knjigu i da razumijevaju sadržaj kako bi njene direktive primjenili u praksi i sebe izbavili iz mora briga i stresova. Snaga imana označava najmoćniji lijek za izlječenje briga. Oni koji vjeruju u Uzvišenog Boga i koji se u životnim plimama i osekama oslanjaju na Njega i neprestano traže pomoć od Njegove neograničene milosti posjeduju jak duh i nesalomljivu psihu, te tokom neugodnih životnih dešavanja ne padaju u užas i izugbljenost.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Zbilja, oni koji vele: *„Naš Gospodar je Allah!“ – i potom budu ustrajni, za njih straha nema, niti će se žalostiti!*[6]

Čemu tuga zidu ummeta kad ima tebe kao potporanj?

Čemu strah od morskih talasa onom kom Nuh je kormilar (lađar)?

Vjernici u Boga ni u jednoj nesreći, ma koliko ona bila teška nisu izgubljeni i nemaju osjećaj poniženja i niskosti, zato što su oslonjeni na neograničenu snagu svoga Stvoritelja i Stvoritelja svijeta. Onaj ko vjeruje u Allaha i Koga se stalno sjeća, on je našao u Njemu utočište, smirenog

.je srca i snažnog je duha i karaktera

أَلاَ بِذِكْرِ اللّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

a srca se doista, kad se Allah pomene smiruju![7] ...

Hazreti Sadik čvrsto i pouzdano uže odnosno vezu, koja se spominju u Kur'anu, tumačio je kao vjeru u Jednog Boga Kojem nema sudruga.[8]

Upitao je prenosilac hazreti Sadika: "Šta se podrazumjeva pod smirenošću i spokojnošću srca onih koje Uzvišeni obasjava svojom blagodarjošću i milošću?" Odgovorio je: "To je iman. Šta je duh kojim Uzvišeni Bog ojačava muslimane." Rekao je: "To je iman - a šta je s bogopokornošću (taqwalukom)? " "To je iman!", kazao je.[9]

U časnom Kur'anu nutarnja smirenost i psihička staloženost povezuju se sa imanom na različite načine. Časni Poslanik i Imami, a.s., svi su taj faktor spokoja prepoznali kao iman. Iman je ta moćna snaga i nepotresiva sila koja kad se u bilo kojem srcu nađe, to srce neće nikada oboliti od brige i stresa, i biti će otporno na sve događaje koji snalaze čovjeka.

Viljem Džejms, otac nove psihologije i profesor psihologije na Harvardu, kaže: najuticajni lijek za liječenje briga jeste upravo vjera i vjersko uvjerenje (osjećanje). Vjera je jedna od snaga s čijom pomoći čovjek živi, a potpuni njen nedostatak znači čovječiji pad. [10]

Duševna vrijednost imana, i njegovi očigledni korisni uticaji na srca vjernika, jedno je od važnih poglavlja moderne psihologije svijeta. Puno se psihologa okoristilo snagom imana i kroz njega uspjelo izliječiti najveće duševne komplekse mnogih bolesnika.

Današnji naučnici ističu da jedan važan segmenat nutarnjih briga, psihičkih oboljenja i samoubistava potiče iz neposjedovanja vjere.

U Americi se u prosjeku svakih 35 minuta dogodi po jedno samoubistvo, a svake dvije minute po jedna osoba oboli od dušene bolesti. A da su ove osobe imale udjela u smirenju koje obezbjeđuju vjerovanje i ibadeti, mogli su se spasiti od većine ovih ubistava i mnoštva duševnih bolesti. Dr. Karol Džonk, najglasovitiji aktuelni psiholog, u jednoj od svojih knjiga napisao je: "U posljednjih trideset godine obraćali su mi se ljudi iz cijelog civiliziranog svijeta, izliječio sam na stotine pacijenata. Međutim, među svim izliječenim pacijentima, koji su u drugoj polovici života (iznad 35 godina), nisam našao niti jednog čiji problem ne bi bio povezan i riješen s njegovim prihvaćanjem nekog životnog koncepta vjerovanja. Sa potpunom sigurnošću (višak u snazi moje memorije), mogu da kažem da je svako od njih obolio na svoj način onda kada je izgubio ono što sve žive vjere svakog vremena daju i naučavaju. oni koji nisu ponovo pronašli svoja [vjerska uvjerenja (pronašli svoj vjerski kompleks) nisu se uistinu izliječili.[11

O historiji ljudske civilizacije možemo naći najupečatljivije primjere čudnovatnog uticaja imana kod Božijih Poslanika. Svi bi oni u izuzetno težkim uslovima, u nesigurnsoti i zastrašujoćoj atmosferi, započinjali svoju misiju, bivši pri tome u neposrednoj stalnoj smrtnoj opasnosti. Međutim, oni su bez i najmanje strepnje i brige nastavljali svoj poziv i svoju misiju, to zato što su nepokoljebljivo vjerovali u Boga i što su osjećali da su pod stalnom njegovom zaštitom i milošću. Istinski sljedbenici Pejgambera, a.s., međutim, su svoj nauk o mentalnom i duševnom miru naučili od svojih velikih učitelja. Oni su u sjeni vjere u Boga toliko ojačali da naspram životnih poteškoća nisu malaksavali, nisu padali u očaj i paniku ni u ratu ni u miru, ni u siromaštvu ni bogastvu, kao ni u smrti ni bolesti. Ukratko, u svim trenucima jednostavno su bili okrenuti Bogu, i nadali su se Njegovoj milosti. Za primjer vam navodimo anegdotu sa jednom muslimankom. Dvije osobe nađoše se na najvažnijem putovanju u vreloj pustari Hidžaza. Bijahu se izgubili i kad su naišli na prvi šator stadoše na ulaz i nazvaše selam. Iznutra je žena odgovorila i upita: “Ko je? ” Rekoše: “Izgubili smo put!” Potom je žena dala dozvolu za ulazak. Reče: “Sjedite, dok mi sin ne dođe da vas posluži.” Kako se vrijeme dolaska sina približavalo, žena je sve ćešće zadizala šatorsko krilo ne bi li ga ugledala. Najednom se smrkla, ugledala je kako se šatoru približava njegova deva, ali sa drugim jahačem na njoj. Kad je novopridošli na devi prišao blizu uzviknuo je: “O Umul Aqil, neka ti se Bog smiluje u pogledu tvoga sina!” Žena upita: “A zar mi je sin mrtav!? ” Odgovor dođe: “Da, bio je blizu jednog bunara, deve su se uznemirile, i on je bačen u bunar.” Ona se uzdržala u svojoj nesreći, samo je rekla novopridošlom: “Ti mi malo pripazi goste.” Ona je brzo dovela ovcu i dala novopridošlom da je zakolje. I tako se žena u sred svoje nesreće dala na pripremanje večere. Kad su objedovali prišla je gostima: “Da li iko od vas znaučiti u Kur'anu? ” Odgovoriše: “Da!” Reče “Zarad smirenja moga srca zbog izgubljenog sina, proučite nekoliko ajeta!” Jedan od njih poče učiti Kur'an:

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّـا إِلَيْهِ رَاجِعونَ... هُمُ الْمُهْتَدُونَ

one koji, kad ih nesreća kakva zadesi, govore: „Mi Allahu pripadamo i Mi se Njemu vraćamo!“... Takvima pripadaju blagoslovi od njihova Gospodara i milost. Takvi su na stazi pravoj.[12] Sa velikim uzbuđenjem žena ga zaklete: *“Ovo što si proučio, bilo je iz Kur'ana? ”* On reče: *“Da, vallahi, to je Kur'an!”* Žena ustade, otklanja nekolio rekata namaza i reće: *“Bože moj, ja sam ispunila ono što si mi naredio (sabur u pogledu sina), a i Ti ispuni ono što Si i obećao!”* Sa izgovaranjem ove rečenice sa jednim – ah! – završi tugovanje za svojim sinom. (oslobođena je patnji gubitka sina.) Kakva to druga sila osim imana može tako smiriti usijano majčino srce

takvom brzinom i povratiti joj mir i spokoj duši. Šta to drugo osim vjerskog žara može ugasiti vrele panične plamenove majčina duha uzrokovane smrću sina? Ovim možemo da poentiramo našu raspravu: vjera i iman u Boga, zapravo je oživljavanje i pobuđivanje izvornog fitreta Božijeg. Vjera i iman garanti su izvršenja svih Božijih zapovijesti od strane moralne savjesti i drugih moralnih osobina. Iman je najbolje pribježište čovjeka i najveći faktor sigurnosti i spokoja duše. U najkraćem, iman je najosnovniji i najtemeljniji stub čovječije sreće. Uostalom, prvi poziv čovjeku od strane Božijih Poslanika bio je poziv u iman (vjerovanje u Boga). Dobar instruktor i odgajatelj je onaj koji dijete u najranijem dobu usmjeri prema Uzvišenom Bogu i jednostavnim, djetetu razumljivim jezikom, daje lekciju imana. Potrebno je da podučavatelj srčano bude slijedio časni Kur'an te da djetetu odmah počne kazivati o neograničenoj Božioj milosti i da mu od početka posije sjeme nade u srce, te da mu objasni da je nenadanje u Božiju milost veliki grijeh. Dijete treba od početka shvatiti da pri sučeljavanju sa teškim događajima ne treba biti beznadežno. Jer Uzvišeni je kadar sve čvorove razvezati i sve probleme riješiti. Ako to želimo od Nj, i pružimo mu svoju otvorenu ruku, On će nam pomoći. Podučavatelj treba objasniti djetetu da je najveća dužnost svakog čovjeka sticanje Božijeg zadovoljstva i da se to postiže slijeđenjem i slušanjem Njegovih zapovijesti prenesenih preko Njegova časnog Poslanika. On će mu objasniti da je istinoljubivost i poštenje ono što voli naš Gospodar, a da griješenje i neistinitost izazivaju Božiju srdžbu. Potrebno je da podučavatelj još u najranijem dobu kod djeteta potakne odgovornost prema Uzvišenom Bogu te da ga izvede kao ono koje zna svoje dužnosti prema Bogu. Jednostavnim jezikom treba mu pojasniti: *"Uzvišeni tebe vidi u svim stanjima, svjestan je tvojih dobrih i loših postupaka i Njemu ništa od Tebe nije skriveno. Za dobre tvoje postupke on ćete nagradati a za loše ćete kazniti."* Roditelji koji ožive imanski fitret svoga djeteta i od početka ga usmjere ka obožavanju Boga, s tim djelom oni će u njemu trasirati čistu stazu sreće a, s druge strane, biti će oni koji su svoje dužnosti na valjan način ispunili prema njemu.

---

[1] El-Kafi, sv. 2, str. 16.

[2] Kafi, sv. 2, str. 16.

[3] Biharul envar, sv. 15., str. 94.

[4] El-Wesail, sv. 4, str. 38.

[5] Biharul envar, sv. 15, str. 82.

[6] El-Ahkaf, 13.

[7] Er-Ra'd, 28.

[8] El-Kafi, sv. 2, str. 14.

[9] El-Kafi, sv. 2, str. 15.

[10] Aine zendegi, str. 155.

[11] Aine zendegi, str. 154.

.[12] El-Bekare, 156-157